

-Jeg angrer ingenting

Sommeren 1942 ble Waffen-SS-soldaten Per R. Johansen alvorlig såret ved Østfronten. Nå, 50 år senere, har han skrevet bok om sine opplevelser, blant dem møtet med Adolf Hitler, tiden som sjef for Germanske SS i Trøndelag og sin landssvikerdøm. — Jeg angrer ingenting, sier han i dag.

Tekst og foto: Håkon Bonafede

Schnell! Oppstilling! Der Führer er her.

Der kom han, foran et følge av høyere offiserer. Hvor mange av dem som var hivvakter, vet jeg ikke. Han hadde offiserslue og sid, grønn lærfrakk. Hitler kom rett bort til høyre fløy der jeg stod. Han trykket fire-fem av oss i hånden, og jeg var en av dem. Jeg stod i stram givakt og sa navnet mitt. Han hadde et fast håndtrykk og så strengt på meg. Jeg la merke til at barten hans var gråsprenget. Noe hypnotisk blikk eller noen voldsom utstråling fra en sterk personlighet merket jeg ikke. På meg virket han som et vanlig menneske.

Hadde jeg vært en nybakt rekruert som betraktet Føreren som en halvgud, ville jeg vel vært henført og betatt, men jeg var allerede en garvet veteran etter flere måneders kamp mot russerne.

Hitler og hans følge forlot oss. Vi ble stablet opp på lastebiler og kjort til fronten.

Slik beskriver Per R. Johansen sitt møte med Hitler som menig soldat i Waffen SS-divisjonen Viking høsten 1941 i begynnelsen av det blodige russlandsfelttoget, like for den beinharde vinteren satte inn. Soldatene var ikke utrustet for

vinterkrig og var stadig utsatt for forfrysninger som gjorde tilværelsen til et helvete sammen med matmangelen og luseplagen.

— Vi sloss mer mot vinteren enn mot russerne den første tiden, forteller han.

De harde trefningene lot ikke vente på seg da våren kom, og den 19 år gamle soldaten kjempet innbitt inntil han ble alvorlig såret sommeren 1942 med halvparten av den venstre overarms-muskulaturen sprengt bort. I tillegg fikk han splinter i brystet og hodet. I dag er ikke venstrearmen brukbar til stort annet enn å holde snadden.

Likevel var dette bare begynnelsen på Johannsens krigsinnsats for SS. Etter sykehusopphold og rekonvalesens ble han utdannet til Waffen-SS-offiser og deretter gjort til sjef for trøndelagsavdelingen i den politiske organisasjonen *Germanske SS*.

Han fikk imidlertid lite til overs for det politiske spillet som skjedde i kulissene her, og meldte seg til ny frontkjemperinnsats som løytnant i generalstabten til 3. Germanske SS panserkorps fra januar 1945.

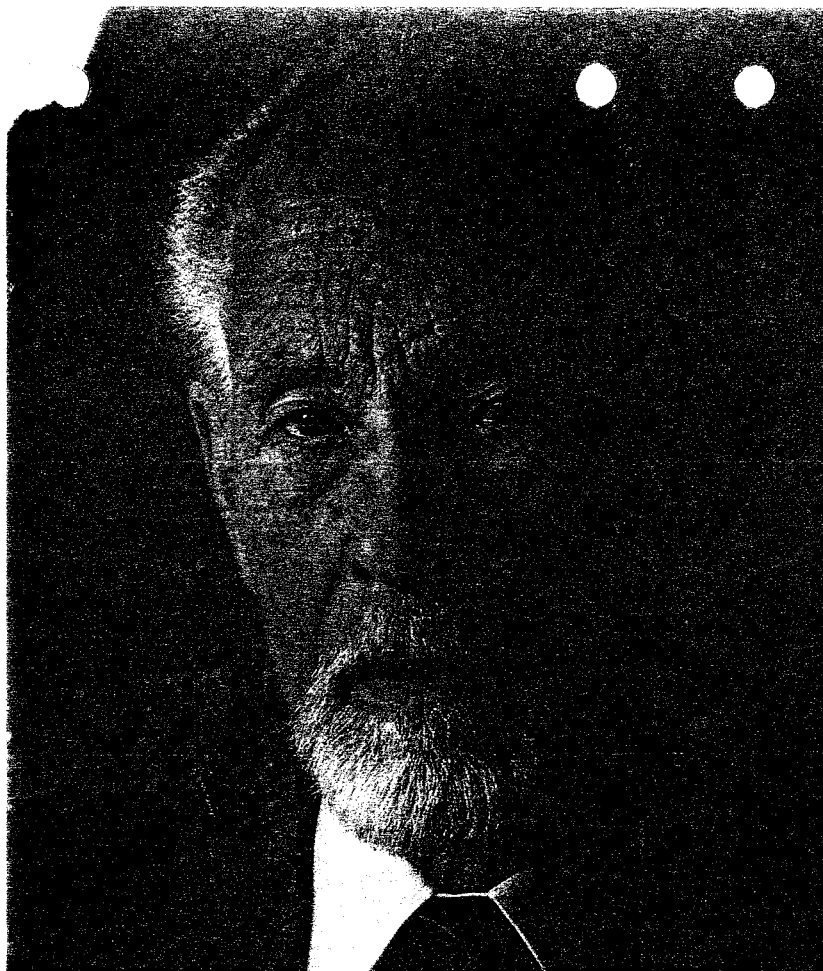
Her var han vitne til Det tredje

Per Johansen var bare 19 år da krigen kom til Norge. Høsten 1940 ble han medlem av NS, og på nyåret 1941 meldte han seg inn i Waffen-SS.

Rikets siste krampetrekninger, og traff personlig flere av dets ledere, blant dem *Göring*, *Speer* og *SS-sjefen selv, Heinrich Himmler*.

Göring beskriver han som brautende, jovial og egentlig litt artig også. Man kunne høre ham på 100 meters avstand, og han blandet mye humor inn i spørsmålene sine

som han nesten alltid besvarte selv. Himmler, derimot, doserte raseteorier så brilleglassene dugget.

— Han var ikke en av oss, forteller den 72-årige frontkjemperen lakonisk i dag. Selv fikk han Jernkorset så sent som i april 1945, få dager før divisjonen gikk i oppløsning og han måtte svømme over Spree for å overgi seg til de allierte styrkene — og møte landssvikerskjebnen som hadde innhentet ham.

De åtte årene som fulgte i fengsel er også levende beskrevet i boken han nettopp har gitt ut på Aschehougs forlag — møysommelig hamret ned med høyre hånds pekefinger på skrivemaskinen.

Det er langfra noen angrende synder som tar imot *Vi Mann* hjemme i stuen på Jessheim. Blikket er gjennomgående og håndtrykket fast hos mannen som aldri

har prøvd å skjule sin fortid. Han snakker til og med varmt om utdannelsen ved Waffen-SS-krigsskolen i Bad Tölz i Østerrike og sier at det var en skole for livet.

— Det var en helvetes fysisk og psykisk trening som ga voldsom selvtilitt. Disiplinen var jernhard og absolutt, men det var ingen kaverdisiplin.

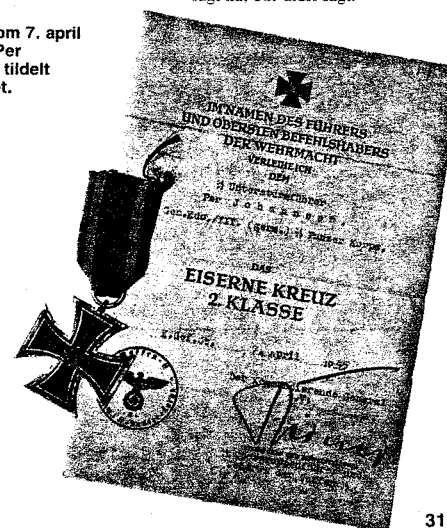
Bad Tölz er blitt fremstilt som en utklekingsanstalt for psykopater og mordere, men glem ikke at general *Patton* uttalte etter krigen at dersom han skulle anlagt en krigsskole i Statene, skulle den vært etter vårt mønster.

Med den soldattreningen som gis i dag, håper jeg inderlig at dagens norske soldater aldri kommer i kamp på alvor, konstaterer han.

Av de 8000 norske frontkjemperne falt 893, mens resten har holdt en lav profil siden krigen, ikke minst av hentytning til jobb og familie.

— Selv har jeg aldri lagt skjul på

Så sent som 7. april 1945 ble Per Johansen tildelt Jernkorset.

fortiden min, og regner med å gå i graven med landssviker-stempelet i pannen. Biografien er mitt håp om at oldebarna mine vil kunne lese en mer balansert krigshistorie en gang i fremtiden, forteller han.

Ordene kommer fra en mann som aldri har latt seg kue, og som er full av forakt for behandlingen han og hans likesinnede ble utsatt for like etter krigen.

Ifølge ham selv ble mange av dommene avsagt vilkårlig, forsvarerne kunne ikke engasjere seg i oppgaven av frykt for å bli stemplet som nazi-sympatisører, og i hans egen sak ble det ikke gitt anledning til å eksaminere vitnene som var stevnet mot ham.

— Har du aldri i ettertid angret dine gjerninger?

— Selv ikke helvetesvinteren 1941/42 fikk meg til å angre den gang, og jeg har heller ikke angret noenting siden. I hvert fall ikke i lys av hva jeg visste dengang. Man kan jo angre på at man har kjempet på den tapende siden, men jeg mener at vi var i vår fulle rett til å slåss for det som vi oppfattet som norsk patriotisme. Norge var jo lovet en fremtredende plass i det nye Europa under Tyskland. Så kan vi jo prate lenge om jeg var naiv som 19-åring eller ikke.

Fortsatt vekker debatten om frontkjempernes stilling vonde følelser blant de som selv opplevde krigen. Det er imidlertid et tegn i tiden at flere yngre historikere, blant dem *Hans Fredrik Dahl*, har tatt til orde for at også frontkjempernes versjon fortjener å komme fram i lyset.

— Jeg er fullstendig forberedt på at boken min vil vekke harme. Men den betente historien som hittil har vært skrevet av seierherrene, fortjener litt farger for å bli mer nyanisert. Husk at vi frontkjemperer er en utdøende rase, og det som ikke blir sagt nå, blir aldri sagt.

102644